

dē-terrēre

ad-icere (-iicere) -iō
= addereaestimāre: magnī ae. =
magnī pretiū esse cēn-
sēre
vīta -ae f < vīvere

re-manēre = manēre

nōn-nūlli -ae -a = haud
paucī, complūrēs
pretiōsus -a -um =
magnī pretiūlucrum -i n: l. facere =
pecūniā suā augēre
spēs -ei f = id quod
spērātur

NAVIGARE NECESSE EST

Multae nāvēs multīque nautae quotannīs in marī per-eunt. In fundō maris plūrimae nāvēs mersae iacent. Nec tamen ūllīs perīculīs ā nāvigandō dēterrentur nautae. “Nāvigāre necesse est” āiunt, et mercātōrēs, quī ipsī perīcula maris adīre nōn audent, haec adiciunt: “Vīvere 5 nōn est necesse!” Mercātōrēs mercēs suās magnī aesti-mant, vītam nautārum parvī aestimant!

Nec vērō omnēs mercātōrēs domī remanent, cum mercēs eōrum nāvibus vehuntur. Nōnnūlli in terrās ali-ēnās nāvigant, quod mercēs pretiōsās nautīs crēdere nō-lunt, sicut mercātor ille Rōmānus quī eādem nāve vehi-tur quā Mēdus et Lȳdia. Is laetus Ōstiā profectus est cum mercib⁹s pretiōsīs quās omnī pecūniā suā in Italiā ēmerat eō cōnsiliō ut eās māiōre pretiō in Graeciā vē-deret. Ita spērābat sē magnum lucrum factūrum esse. 15 Iam vērō ea spēs omnis periit, nam flūctibus mersae

	sunt mercēs in quibus omnem spem posuerat. Subitō mercātor ē dīvitissimō pauperrimus factus est. Nōn mīrum est eum maestum esse.	pōnere posuisse positum mīrus -a -um: mīrum = quod mīrātum facit maestus -a -um = mae- rēns, trīstis
20	Mercātor ad gubernātōrem accēdēns multīs cum lacrimīs queritur: "Heu, mē miserum! Omnia quae possidēbam in fundō maris sunt. Quid faciam? Quid spērem? Quōmodo uxōrem et līberōs alam? Nē as quidem mihi reliquus est: omnia āmīsī. Heu!"	heu! (dolōrem animī significat)
25	"Dēsine querī!" inquit gubernātor, "Nōn enim omnia āmīsistī sī uxor et līberī tuī salvī sunt. Nōnne līberōs plūris aestimās quam mercēs istās? Dīvitiās āmittere miserum est, at multō miserius līberōs āmittere."	ā-mittere -mīssisse -missum ↔ accipere
30	Tālibus verbīs nauta mercātōrem maestum cōnsōlārī cōnātur, sed frūstrā, nam ille prōtinus "Nōli tū mē cōnsōlārī" inquit, "quī ipse imperāvistī ut mercēs meae iacerentur!"	plūris aestimāre = māiō- ris pretii esse cēnsēre dīvitiae -ārum f (<dives) = magna pecūnia
35	Gubernātor: "Iactūrā mercium nāvis servāta est." Mercātor: "Rēctē dīcis: meae mercēs ēiectae sunt, ut nāvis tua salva esset!"	prōtinus = statim iactūra -ae f < iacere
40	Gubernātor: "Mercēs iēcimus ut nōs omnēs salvī es- sēmus. Iactūrā mercium nōn modo nāvis, sed etiam vīta omnium nostrum servāta est. Mercēs quidem perīrunt, sed nēmō nostrum periit. Ergō bonum animū habē! Laetāre ūnā nōbīscum tē vītam nōn āmīssisse si- mul cum mercibüs! Hominēs fēlīcēs sumus."	omnēs nōs, gen omnium nostrum nēmō nostrum = nēmō ex nōbīs nōbīs-cum = cum nōbīs fēlīx -īcis = cui rēs bona accidit nēmō vestrum = nēmō ex vōbīs
	Mercātor: "Vōs quidem fēlīcēs estis, nēmō enim vestrum assem āmīsit. Mīrum nōn est vōs laetārī. At	

ē-ripere -iō -ripuisse
 -reptum < ē + rapere
 laetitia -ae f < laetus
 af-ficere -iō -fēcisse
 -fectum
 tristitia -ae f < tristis;
 t.ā afficere = tristem
 facere; t.ā affici =
 tristis fieri
 nāvigātiō -ōnis f < nāvi-
 gare

dolor (animi) ↔ laetitia
 dolōre afficere = dolentem (: maestum) facere

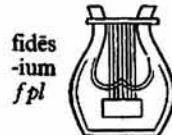
dī = dīi

precārī (< precēs)
 = ōrāre

vōbis-cum = cum vōbis
 per-turbāre = valdē
 turbāre

Ariōn -onis m

nōtus -a -um: is mihi
 nōtus est = eum nōvī
 ignārus -a -um = ignō-
 rāns, rudis
 nōbilis -e = multis nōtus
 Lesbos -i f
 Orpheus -i m
 an = num
 ignōtus -a -um ↔ nōtus

fidicen -inis m = quī
 fidibus canit

nōlīte mē monēre ut laetus sim, postquam omnia mihi
 ēripuitis! Laetitia vestra mē nōn afficit.”

45

Gubernātor: “Nec quisquam nostrum trīstitiā tuā af-
 ficitur. Semper gaudeō cum dē liberīs meīs cōgitō, quī
 māximā laetitiā afficiuntur cum patrem suum ē nāvigā-
 tiōne perīculōsā salvum redire vident.”

Mercātor: “Ego quoque liberōs meōs amō nec eōs 50
 dolōre afficere volō. Sed quōmodo vīvāmus sine pecū-
 niā? Quōmodo cibum et vestem emam īfantibus meīs?
 Ō dī immortālēs! Reddite mihi mercēs!”

Gubernātor: “Quid iuvat deōs precārī ut rēs āmissae
 tibi reddantur? Frūstrā hoc precāris.”

55

Mercātor: “Quid ergō faciam? Ipse dē nāve saliam,
 an in eādem nāve maneam vōbiscum?” Vir ita perturbā-
 tus est ut sē interroget, utrum in mare saliat an in nāve
 remaneat.

“Salī modo!” inquit gubernātor, “Nēmō nostrum tē II
 prohibēbit. At certē nōn tam fēlix eris quam Ariōn, quī
 delphīnō servātus est.”

Mercātor, quī Arīonem ignōrat, “Quisnam est Arī-
 on?” inquit, “Nē nōmen quidem mihi nōtum est.”

Gubernātor: “Ignārus quidem es sī illum ignōrās. 65
 Ariōn, vir nōbilis Lesbī nātus, tam pulchrē fidibus ca-
 nēbat ut alter Orpheus appellārētur. An tam ignārus es
 ut etiam Orpheus tibi ignōtus sit?”

Mercātor: “Minimē vērō. Orpheus quidem omnibus
 nōtus est. Is fidicen nōbilissimus fuit quī tam pulchrē 70

canēbat ut bēstiae ferae, nātūram suam oblītae, accēderent, ut eum canentem audīrent, ac rapidī fluvii cōnsisterent, nē strepitū cantum eius turbārent. Orpheus etiam ad Īferōs dēscendit ut uxōrem suam mortuam 75 inde redūceret... Sed perge nārrāre dē Arīone."

Gubernātor, cum omnēs attentōs videat, hanc fābulam nārrat:

"Cum Arīon, nōbilissimus suī temporis fidicen, ex Italiā in Graeciam nāvigāret magnāsque dīvitiās sēcum 80 habēret, nautae pauperēs, quī hominī dīvitī invidēbant, eum necāre cōstituērunt. Ille vērō, cōsiliō eōrum cognitō, pecūniām cēteraque sua nautīs dedit, hoc sōlum ūrāns ut sibi ipsī parcerent. "Ecce" inquit "omnia quae possideo iam vestra sunt. Dīvitiās meās habēte, parcite 85 vītae! Permittite mihi in patriam revertī! Hoc sōlum precor." Nautae precibus eius ita permōtī sunt ut manūs quidem ab eō abstinērent; sed tamen imperāvērunt ut statim in mare dēsilīret! Ibi homō territus, cum iam vītam dēspērāret, id ūnum ūrāvit ut sibi licēret vestem 90 ūrnātam induere et fidēs capere et ante mortem carmen canere. Id nautae, studiōsī cantum eius audiendī, eī permīsērunt. Ille igitur, pulchrē vestītus et ūrnātus, in celsā puppī stāns carmen clārā vōce ad fidēs cecinit. Ut Orpheus cantū suō ferās ad sē alliciēbat, ita tunc Arīon 95 canendō piscēs allēxit ad nāvem. Postrēmō autem cum fidibus ūrnāmentīsque, sicut stābat canēbatque, in mare dēsiluit.

oblītae : cum oblīvis-
rentur
rapidus-a-um (<rapere)
= celerrimus
nē = ut nē (: quia... turbāre
nōlēbant)
cantus -ūs m < canere

inde = illinc
re-dūcere
cum videat = vidēns,
quia videt

cum... nāvigāret = dum
nāvigat

in-vidēre (+ dat) = in-
imīcus esse ob bonum
aliēnum

parcere (+ dat) = nōn
necāre, salvum esse
sinere

per-mittere (eī) = sinere
(eum)
per-movēre: permōtī
sunt : animī eōrum
p. sunt
abs-tinēre < abs + tenēre
dē-silire -uisse < dē
+ salire
dē-spērāre ↔ spērāre

carmen -inis n = verba
quae canuntur

celsus -a-um = altus
canere cecinisse
al-līcere -iō -lēxisse
-lectum

repente = subitō
 sub-ire eum = sub eum
 īre
 dorsum -ī n = tergum
 bēstiae
 vehere vēxisse vectum
 ex-pōnere
 Periander -drī m

parum : haud
 crēdere -didiisse
 quasi = tamquam
 fallāx -ācis = quī fallit

inde : ex Italī

appārēre -uisse = in cōnspectum venire
 stupēre = valdē mirāri
 maleficium -ī n = malum
 factum
 cōnfitēri -fessum esse
 = fatēri

dubitō num fābula vēra
 sit = nōn crēdō fābulam
 vēram esse

sī-ve... sī-ve

salūs -ūtis f < salvus
 in modum = modō (abl)
 dē salūte dēspērāre
 = salūtem d.
 nōn-numquam = haud
 rārō, satis saepe

bonō animō (abl) esse =
 bonum animum habēre
 anima : vīta

“Tum vērō nova et mīra rēs accidit: delphinus, cantū allectus, repente hominem natantem subiit eumque in dorsō suō sedentem vēxit et in lītore Graeciae salvum exposuit. Inde Arīōn prōtinus Corinthum petīvit, ubi rēgem Periandrum, amīcum suum, adiit eīque rem sīc-ut acciderat nārrāvit. Rēx haec parum crēdidit, et Arīōnem quasi virum fallācem cūstōdirī iussit. Sed post-quam nautae Corinthum vēnērunt, rēx eōs interrogāvit 105 ‘num scīrent ubi esset Arīōn et quid faceret?’ Respon-dērunt ‘hominem, cum inde abīrent, in terrā Italī fu-isce eumque illīc bene vīvere, aurēs animōsque homi-num cantū suō dēlectāre atque magnum lucrum facere.’ Cum haec falsa nārrārent, Arīōn repente cum fidibus 110 örnāmentīsque cum quibus sē in mare iēcerat appāruit. Nautae stupentēs, cum eum quem mersum esse putā-bant ita vīvum appārēre vidērent, prōtinus maleficium suum cōfessī sunt.”

Hic Mēdus “Etsī nōtum est” inquit “nōnnūllōs homi-nēs delphinīs vectōs esse, tamen dubitō num haec fā-bula vēra sit.”

Gubernātor: “Sīve vēra sīve falsa est, valdē mē dēlec-tat fābula dē fēlīcī salūte Arīonis, nam sīcut ille mīrum in modum servātus est, cum iam dē salūte dēspērāret, 120 ita hominēs nōnnumquam contrā spēm ē māximīs perī-culīs ēripiuntur. Hāc fābulā monēmur ut semper bonō animō sīmus nēve umquam dē salūte dēspērēmus. Dum anima est, spēs est.”

125 Haec verba tandem mercātōrem perturbātum aliquid cōnsolārī videntur.

III Tum vērō Lȳdia ad Mēdum versa “Modo tē interrogāvi” inquit “tuane esset pecūnia quā hunc ānulum ēmisi. Cūr nōndum mihi respondistī?”

130 Ita repente interrogātus Mēdus ‘sē pecūniā ē sacculō dominī surripuisse’ cōfītētur.

“Ō Mēde!” exclāmat Lȳdia, “Für es! Iam mē pudet tē, fūrem nēquissimum, amāvisse!”

At Mēdus “Nōlī” inquit “mē fūrem appellāre, mea 135 Lȳdia! Dominus enim aliquid pecūlii mihi dēbēbat. Pe- cūlium dēbitum sūmere fūrtum nōn est.”

Sed Lȳdia pergit eum fūrtī accūsāre: “Fūrtum fēcistī, Mēde! Frūstrā tē excūsāre cōnāris.”

Mēdus: “Si fūrtum fēcī, tuā causā id fēcī. Eō enim 140 cōsiliō nummōs surripui ut dōnum pretiōsum tibi emerem. Nōnne hoc beneficium potius quam malefi- cium esse tibi vidētur?”

Lȳdia: “Facile est aliēnā pecūniā dōna pretiōsa emere. Tāle dōnum mē nōn dēlectat. Hunc ānulum iam 145 gerere nōlō: in mare eum abiciam!” Hoc dīcēns Lȳdia ānulum dē digitō dētrahit, sed gubernātor prōtinus bracchium eius prehendit. Simul Mēdus ānulum ē manū Lȳdiae lāpsum capit.

Lȳdia īrāta exclāmat: “Abstinē manum, nauta!” at ille 150 “Nōlī stultē agere!” inquit, “Nēmō tibi ānulum ita abiectum reddet — nisi forte tam fēlix eris quam Poly-

sur-ripare -iō -ripuisse
-reptum <sub + rapere
für fürs m

nēquam, comp nēquior,
sup nēquissimus

fūrtum -i n = maleficium
fürs
accūsāre + gen: fūrtī ac-
cūsāre = dē fūrtō a.

bene-ficium -i n ↔ male-
ficium

ab-icere (-iicere) -iō
-iēcisse -iectum < ab
+ iacere
dē-trahere

lābī lāpsum esse

Polycratēs -is m

tyrannus -ī m = rēx
sevērissimus
Samius -a -um
< Samos -ī f

sē-sē = sē

fēlīcitās -ātis f < fēlīx

suādēre -sisse (+ dat) =
persuādēre cōnāri
iactūram facere reī = rem
abīcere/āmittere
invidia -ae f < invidēre
ā-vertere : prohibēre

piscātor -ōris m = quī
piscēs capit

dōnāre (< dōnum) = dare

secāre -uisse sectum
= cultrō dīvidere

re-cognōscere

quis-quam, acc quem-
quam = ullum hominem
fortūna -ae f: f. hominis
= quod forte hominī ac-
cidit

cratēs, tyrannus Samius, cuius ānulus, quem ipse in mare abiēcerat, mīrum in modum inventus est nōn in fundō maris, sed in ventre piscis!"

Lȳdia: "Cūr ille tyrannus ānulum suum abiēcit?"

155

Gubernātor: "Ānulum abiēcit, cum sēsē nimis fēlīcem esse cēnsēret. Nihil malī umquam eī acciderat ac tanta erat potestās eius, tanta glōria tantaeque dīvitiae, ut nōn sōlum aliī tyrannī, sed etiam dī immortālēs eī invidērent. Tum amīcus eius, rēx Aegyptī, cum fēlīcitātem atque glōriam eius ingentem vidēret, tyrannō suāsit, ut iactūram faceret eius reī quā māximē omnium dēlectābātur: ita deōrum invidiam āvertī posse spērābat. Polycratēs igitur nāvem cōncendit et ānulum quem pretiōsissimum habēbat in mare abiēcit.

165

"Paucīs post diēbus aliquī piscātor in eōdem mari piscem cēpit quī tam fōrmōsus erat ut piscātor eum nōn vēnderet, sed tyrannō dōnāret. Vērum antequam piscis ad mēnsam tyrannī allātus est, servus quī piscem secābat eī ānulum attulit 'quem in ventre piscis inventum esse' dīxit. Polycratēs, cum ānulum suum recognōscēret, māximā laetitiā affectus est."

170

Mēdus: "Nēmō umquam eō tyrannō beātior fuit!"

Gubernātor: "Nōlī quemquam ante mortem beātum dīcere! Hoc nōs docet fortūna illius tyrannī. Polycratēs enim paulō post ā quōdam virō fallācī, quī eum falsīs prōmissīs Samō in Asiam allēxerat, terribilem in modum necātus est. Ita nōnnumquam vita beāta morte

miserrimā finitur. Varia quidem est hominum fortūna,
 180 sed homō prudēns bonam et malam fortūnam aequō
 animō fert nec alterius fortūnae invidet."

Dum gubernātor loquitur, altera nāvis procul in mari appāret. Mēdus eum apprehendit et "Dēsine loqui!" inquit, "Cūrā negōtium tuum! Quīn prōspicis? Vidēsne
 185 nāvem illam vēlōcem quae ā septentriōnibus nōbīs appropinquat?"

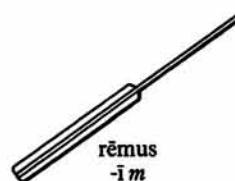
"Per deōs immortālēs!" inquit gubernātor, cum pri-
 mum nāvem appropinquantem prōspexit, "Illa nāvis
 vēlōx nōs persequitur. Certē nāvis praedōnum est. Om-
 190 nia vēla date, nautae!"

Nāvis autem vēlis sōlis nōn tam vēlōciter vehitur
 quam ante tempestātem, nam vēla ventō rapidō scissa
 sunt. Itaque gubernātor imperat ut nāvis rēmīs agātur.
 Mox rēmīs vēlīisque vehitur nāvis quam vēlōcissimē po-
 195 test, sed tamen altera nāvis, cuius rēmī quasi ālāe ingen-
 tēs sūrsum deorsum moventur, magis magisque appro-
 pinquat.

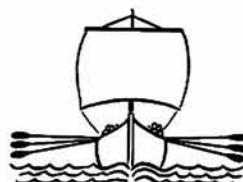
Gubernātor perterritus exclāmat: "Ō dī bonī! Quid faciāmus? Brevī praedōnēs hīc erunt."
 200 Tum mercātor, cum gubernātōrem pallidum videat,
 "Bonō animō es!" inquit, "Nōlī dēspērāre! Spēs est,
 dum anima est."

finīre (< finis): rem f.
 = finem facere reī
 varius = quī mūtātur
 aequus animus = animus
 cōstāns
 ferre = patī

vēlōx -ōcis = celer
 ap-propinquāre (+ dat)
 = prope venire

rēmus
 -ī m

GRAMMATICA LATINA

'Ut', 'nē' cum coniunctivō

[A] Tempus praesēns.

205

Iūlius Dāvō imperat *ut puerum excitet*. Aemilia Syram monet *nē puellam excitet*.

Dāvus clāmat, *ut puerum excitet*. Syra tacet, *nē puellam excitet*.

Dāvus *ita (tam clārē, tantā vōce)* clāmat *ut puerum excitet*. 210
Syra *tam quiēta est ut puellam nōn excitet*.

[B] Tempus praeteritum.

Iūlius Dāvō imperāvit *ut puerum excitāret*. Aemilia Syram monuit *nē puellam excitāret*.

Dāvus clāmāvit, *ut puerum excitāret*. Syra tacēbat, *nē puel- 215 lam excitāret*.

Dāvus *ita clāmāvit ut puerum excitāret*. Syra *tam quiēta erat ut puellam nōn excitāret*.

Vocabula nova:

fundus
vīta
lucrum
spēs
dīvitiae
iactūra
laetitia
trīstitia
nāvigātiō
delphīnus
fidēs
fidicēn
cantus
carmen
dorsum
maleficium
salūs
fūr
fūrtum
beneficiū
tyrannus
fēlicitās
invīdia
piscātor
fortūna
rēmus

PENSVM A

Magister puerōs monet — pulchrē scrib-. Sextus tam pulchrē scribit — magister eum laud-. Magister ipse calamum sūmit, — litterās scrib-.

Daedalus ālās cōnfecit — ē labyrinthō ēvol-. Icarus tam altē volāvit — sōlī appropinqu-, quamquam pater eum monuerat — temerārius es-.

Herī Quīntus arborem ascendit, — nīdum quaer-, etsī pater eum monuerat — cautus es-. Medicus Quīntō imperāvit — oculōs claud-, — cultrum medicī vid-. Quīntus tam pallidus erat — Syra eum mortuum esse put-.

Sōl ita lūcēbat — pāstor umbrām pet-, — in sōle ambul-.

Tāntus atque tālis deus est Iuppiter — Optimus Māximus appell—.

Verba: vehere -isse -um; pōnere -isse -um; āmittere -isse -um; allicere -isse -um; ēripere -isse -um; secāre -isse -um; suādēre -isse; dēsilire -isse; canere -isse; crēdere -isse; cōfītēri -um esse; lābī -um esse.

PENSVM B

Orpheus, fidicen —, tam pulchrē canēbat ut ferae — [= prope venīrent] ac fluviī — cōsisterent. Etiam ad — dēscendit, ut — [= illinc] uxōrem suam —. Nēmō tam — est ut Orpheum ignōret.

Arīōn quoque omnibus — est. Cum ille magnās — sēcum in nāve habēret, nautae pauperēs hominī divitī — eumque necāre cōnstituērunt. Arīōn, cum — suam in perīculō esse sentīret, pecūniām nautīs — [= dedit] eōsque ḫrāvit ut sibi —. Precibus — nautae eī permisērunt ut ante mortem — caneret. Hōc factō, Arīōn in mare —; sed delphīnus eum in — sedentem ad lītus vēxit. Ita ille servātus est, cum iam salūtem —. Nautae, cum Arīōnem — [= in cōspectum venire] vidērent, — [= statim] — suum cōfessī sunt.

PENSVM C

Quōmodo mercātōrēs lucrum faciunt?
Cūr mercātor Rōmānus trīstis est?
Quārē mercēs ēiectae sunt?
Quid mercātor deōs precātūr?
Quārē ad Īferōs dēscendit Orpheus?
Num nautae Arīōnem gladiīs interfēcērunt?
Quōmodo Arīōn servātus est?
Quid nōs monet haec fābula?
Cūr Polycratēs ānulum suum abiēcit?
Ubi ānulus eius inventus est?

pretiōsus
mīrus
maestus
fēlix
nōtus
ignārus
nōbilis
ignōtus
rapidus
celsus
fallāx
vēlōx
dēterrēre
adicere
aestimāre
remanēre
querī
āmittere
ēripere
afficere
precāri
perturbāre
redūcere
invidēre
parcere
permittere
permovēre
abstinēre
dēsilīre
dēspērāre
allīcere
subīre
expōnere
appārēre
stupēre
cōfitērī
surripere
abicere
dētrahere
suādēre
dōnāre
secāre
recognōscere
finīre
appropinquāre
nōnnūlli
sēsē
frūstrā
inde
prōtinus
repente
quasi
nōnumquam